

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2004-2005

9 MAI 2005

Proposition de loi modifiant l'article 147 du Code des impôts sur les revenus 1992 en ce qui concerne la réduction d'impôt sur les pensions

(Déposée par M. Jan Steverlynck)

DÉVELOPPEMENTS

Les pensions jouissent, en tant que revenu de remplacement, d'un régime fiscal assez avantageux. Celui dont le revenu se compose exclusivement de pensions bénéficie d'une réduction d'impôt. Le montant de cette réduction s'élève, pour l'exercice 2005, à 1 637,96 euros par ayant droit.

Toutefois, lorsque le titulaire d'une pension bénéficie encore d'autres revenus, le montant de la réduction d'impôt est limité en fonction du rapport entre le montant net de la pension et le montant global du revenu net. Il s'ensuit que les « autres revenus » en question sont assez lourdement taxés à la suite du caractère dégressif de la réduction d'impôt.

Ce régime est inéquitable et injuste, et ce, pour plusieurs raisons :

1° il décourage fortement le retraité d'exercer une activité professionnelle;

2° le titulaire d'une modeste pension qui souhaite compléter son revenu par exemple en exerçant une activité professionnelle autorisée est en fait victime d'une discrimination par rapport à un autre retraité dont la pension est supérieure mais qui n'exerce aucune activité autorisée. À revenu brut égal, ce dernier percevra un revenu net nettement supérieur.

La lourde sanction fiscale qui frappe l'exercice par des retraités d'une activité professionnelle autorisée est perçue comme particulièrement injuste par les intéressés eux-mêmes, comme en témoigne l'avis du

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 2004-2005

9 MEI 2005

Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 147 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 inzake de belastingvermindering op pensioenen

(Ingediend door de heer Jan Steverlynck)

TOELICHTING

Pensioenen kennen als vervangingsinkomen een vrij gunstig fiscaal regime. Wie een inkomen heeft dat uitsluitend bestaat uit pensioenen geniet een belastingvermindering. Het bedrag van die belastingvermindering bedraagt voor het aanslagjaar 2005 1 637,96 euro per pensioengerechtigde.

Wanneer iemand naast zijn pensioen evenwel nog andere inkomsten heeft, dan wordt het bedrag van de belastingvermindering beperkt naar de verhouding tussen het nettobedrag van het pensioen en het totale netto-inkomen. Dat heeft tot gevolg dat die « andere inkomsten » door de afbouw van de belastingvermindering relatief zwaar worden belast.

Die regeling is om een aantal redenen onbillijk en onrechtvaardig :

1° het uitoefenen van een beroepsbezigheid door gepensioneerden wordt er sterk door ontmoedigd;

2° wie een laag pensioen heeft en zijn inkomen wenst aan te vullen met bijvoorbeeld een toegelaten beroepsbezigheid wordt feitelijk gediscrimineerd ten opzichte van een andere gepensioneerde die een hoger pensioen geniet maar geen toegelaten bezigheid uitoefent. De laatste houdt netto veel meer over, ook al zou hun beider bruto-inkomen identiek zijn.

De zware fiscale bestraffing van de toegelaten beroepsactiviteit door gepensioneerden wordt door de betrokkenen zelf als bijzonder onrechtvaardig ervaren; getuige het advies van het Raadgevend Comité voor

Comité consultatif pour le secteur des pensions relatif au travail autorisé, approuvé en séance plénière du Comité, le 3 mars 2005, et transmis au ministre des Pensions.

La présente proposition de loi entend mettre un terme à cette réglementation inéquitable. Nous voulons, en d'autres termes, supprimer la dégressivité de la réduction d'impôt liée à un revenu de remplacement en cas de cumul d'une pension et d'un « autre revenu ».

Les exemples suivants montrent que la proposition de loi est socialement pertinente.

— Un retraité isolé a une pension de 10 000 euros et perçoit un revenu d'appoint de 5 000 euros dans le cadre d'une activité professionnelle autorisée. Sur ce revenu, il verse 2 347,25 euros d'impôts et quelque 780 euros de cotisations sociales. Après déduction des impôts et des cotisations sociales, il lui reste donc 11 872,75 euros sur un revenu brut de 15 000 euros.

Si ce retraité bénéficiait d'une pension plus élevée, d'un montant de 15 000 euros, et n'exerçait aucune activité professionnelle autorisée, sa pension serait amputée de 1 838,95 euros d'impôts et il lui resterait 13 161,05 euros, soit 1 288,30 euros de plus que son collègue au revenu brut certes identique, mais ne se composant pas exclusivement d'une pension (simulation fiscale sur la base des données de l'exercice 2004, avec une taxe communale de 8 %).

— Un ménage comptant trois jeunes enfants, dont les deux conjoints exercent un emploi, vient de faire construire une maison. Le mari décède. Sa veuve reçoit une pension de survie mais doit continuer à travailler pour pouvoir subvenir aux frais d'éducation des enfants et poursuivre l'aménagement de la maison. Au bout du compte, le revenu du ménage a été amputé de (plus de) la moitié. En se serrant la ceinture, la veuve parvient de justesse à joindre les deux bouts grâce à la pension de survie et à ce qui lui reste en fin de mois de son propre revenu professionnel. Or, elle apprendra plus tard que des impôts viendront encore grever lourdement son revenu professionnel. Ce qui était tout à fait inattendu. Comme le ménage n'a pas encore eu l'occasion d'économiser suffisamment, cette imposition le plonge dans des difficultés d'ordre financier.

Et l'on peut encore citer beaucoup d'autres exemples. Il est un fait que de telles situations sont perçues comme particulièrement injustes par les titulaires d'une pension de retraite ou de survie.

Dans notre proposition, tout titulaire d'une pension jouit d'une réduction d'impôt. Cette réduction reste acquise même si le titulaire de la pension bénéficie d'un autre revenu. Le régime actuel est inéquitable. Le revenu qui s'ajoute à la pension subit une imposition

de pensioensector betreffende de toegelaten arbeid, goedgekeurd op de plenaire vergadering van het Comité op 3 maart 2005 en overgemaakt aan de minister van Pensioenen.

Met dit wetsvoorstel willen wij die onbillijke regeling ongedaan maken. We willen met andere woorden de afbouw van de belastingvermindering wegens vervangingsinkomen bij samenloop van het pensioen met een « ander inkomen » afschaffen.

De maatschappelijke relevantie van het voorstel moge blijken uit de onderstaande voorbeelden.

— Een alleenstaande gepensioneerde heeft een pensioen van 10 000 euro en verdient netto nog 5 000 euro bij in het kader van een toegelaten beroepsbezigheid. Op dat inkomen betaalt hij 2 347,25 euro belastingen en ongeveer 780 euro sociale bijdragen. Na afhouding van belastingen en sociale bijdragen houdt hij van zijn inkomen van 15 000 euro dus nog 11 872,75 euro over.

Indien deze gepensioneerde een hoger pensioen van 15 000 euro zou genieten en geen toegelaten beroepsbezigheid zou uitoefenen, dan zou hij op dat pensioen 1 838,95 euro belastingen betalen en nog 13 161,05 euro overhouden, 1 288,30 euro meer dan zijn collega die een gelijkaardig bruto-inkomen heeft, dat evenwel niet uitsluitend uit pensioen bestaat. (belastingensimulatie op basis van gegevens aanslagjaar 2004, met een gemeentebelasting van 8 %).

— Een gezin met drie jonge kinderen, waarin beide partners uit werken gaan, heeft nog maar pas een huis gebouwd. De man overlijdt. De weduwe ontvangt een overlevingspensioen, maar is verplicht te blijven werken, om de kosten van de opvoeding van de kinderen en de verdere inrichting van het huis te kunnen betalen. Ten slotte is (meer dan) de helft van het gezinsinkomen weggefallen. Zij moet wel wat inbinden, maar slaagt erin net rond te komen met het overlevingspensioen en hetgeen zij op het einde van de maand overhoudt aan eigen beroepsinkomen. Achteraf zal evenwel blijken dat zij op haar beroepsinkomen nog een heel pak belastingen moet bijbetalen. En daarop heeft zij allerm minst gerekend. Omdat het gezin nog niet voldoende heeft kunnen sparen, komt het door die belastingaanslag in de financiële problemen.

Er kunnen nog tal van andere voorbeelden worden gegeven. Feit is dat dergelijke toestanden door de gerechtigden op een rust- of overlevingspensioen als bijzonder onrechtvaardig worden ervaren.

In ons voorstel geniet wie een pensioen ontvangt, een belastingvermindering. Die belastingvermindering blijft behouden, ook al geniet de gerechtigde op het pensioen nog een ander inkomen. De huidige regeling is onrechtvaardig. Het inkomen dat men naast zijn

relativement lourde en raison du caractère dégressif de la réduction d'impôt. On crée ainsi une discrimination entre, d'une part, la personne bénéficiant d'une allocation de pension élevée non cumulée avec un « autre revenu » et, d'autre part, la personne dont le revenu est aussi élevé, mais composé d'un revenu de remplacement et d'un « autre revenu ». Dans un certain sens, il s'agit en l'espèce de l'« effet Mathieu » : celui qui bénéficie déjà d'une pension élevée est avantagé une deuxième fois.

Contrairement à ceux qui ont un revenu professionnel, les titulaires d'une pension jouissent d'une réduction d'impôt. En revanche, les bénéficiaires d'un revenu de remplacement n'ont pas droit à la déduction forfaitaire des frais. Il semble dès lors logique de maintenir la réduction d'impôt, même si l'ayant droit bénéficie encore d'autres revenus.

Dans le cadre du relèvement du taux d'activité exigé par l'Union européenne, il convient de prévoir suffisamment de mesures pour inciter notamment les titulaires d'une pension qui le souhaitent à poursuivre une activité rémunérée. Notre proposition de loi est un instrument complémentaire destiné à lever les obstacles encore existants.

Elle tend essentiellement à répondre à une nécessité sociale. Notre but premier est de rendre socialement plus équitable le régime du cumul d'une pension et d'un autre revenu et d'enrayer l'« effet Mathieu » évoqué plus haut. Nous prônons par conséquent le maintien intégral de l'avantage de la réduction d'impôt pour les revenus faibles et moyens. Nous maintenons donc également la limite de la réduction d'impôt fixée par l'article 152 du Code des impôts sur les revenus 1992 (exercice 2005 : pour les revenus imposables à partir de 36 300 euros, la réduction d'impôt n'est accordée qu'à hauteur d'un tiers; pour les revenus imposables de 18 150 à 36 300 euros, cette réduction est dégressive de manière à atteindre un tiers pour un revenu de 36 300 euros). Ceci permet aussi de limiter l'incidence budgétaire de notre proposition.

COMMENTAIRE DES ARTICLES

Article 2

Notre objectif étant d'éviter que le montant de la réduction d'impôt pour les retraités soit par principe tributaire du fait que l'ayant droit bénéficie ou non d'un autre revenu, nous supprimons le mot « exclusivement » à l'article 147, 1°, du Code des impôts sur les revenus 1992.

L'article 147, 2°, prévoit la dégressivité de la réduction d'impôt en cas de cumul d'une pension et

pensioen verwerft, wordt door de progressieve afbouw van de belastingvermindering relatief zwaar belast. Zo wordt een discriminatie gecreëerd tussen, enerzijds, iemand die een hoge pensioenuitkering geniet en geen « ander inkomen » heeft, en anderzijds iemand die een even hoog inkomen heeft, dat evenwel is samengesteld uit een vervangingsinkomen en een « ander inkomen ». In zekere zin speelt ook hier het « Mattheüs-effect » : wie al een hoog pensioen geniet, wordt nog eens bevoordeeld.

Gerechtigden op een pensioen genieten, anders dan wie een beroepsinkomen heeft, van een belastingvermindering. Maar daar staat tegenover dat wie een vervangingsinkomen heeft, geen forfaitaire aftrek van kosten geniet. Het lijkt dan ook logisch de belastingvermindering te handhaven, ook als de gerechtigde nog andere inkomsten zou genieten.

In het kader van het optrekken van de activiteitsgraad, vereist door Europa, dienen er voldoende prikkels ingebouwd te worden om ook pensioenge-rechtigden die dat wensen nog betaalde arbeid te laten verrichten. Ons wetsvoorstel is daarom een bijkomend hulpmiddel om de nog bestaande obstakels weg te werken.

Het wetsvoorstel is voornamelijk ingegeven door een sociale bekommernis. Het is onze eerste bedoeling de regeling inzake de cumulatie van een pensioen met een ander inkomen sociaal rechtvaardiger te maken en het bovengenoemde « Mattheüs-effect » weg te werken. Daarom willen we het voordeel van de belastingvermindering volledig behouden voor de lagere en middelhoge inkomens. De begrenzing van de belastingvermindering als bepaald in artikel 152 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 (aanslagjaar 2005 : voor de belastbare inkomens vanaf 36 300 euro wordt de belastingvermindering slechts tot een derde verleend; voor de belastbare inkomens tussen 18 150 en 36 300 euro wordt de belastingvermindering progressief verminderd zodat ze tot een derde is herleid bij een inkomen van 36 300 euro) wordt daarom ook behouden. Daardoor worden ook de budgettaire gevolgen van ons voorstel binnen de perken gehouden.

TOELICHTING BIJ DE ARTIKELN

Artikel 2

Omdat we het bedrag van de belastingvermindering voor gepensioneerden principieel onafhankelijk willen maken van de vraag of de gerechtigde al dan niet nog een ander inkomen geniet, schrappen we het woord « uitsluitend » in artikel 147, 1°, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992.

Artikel 147, 2°, voorziet in de afbouw van de belastingvermindering bij cumulatie van een pensioen

d'un autre revenu. Cette disposition est abrogée par notre proposition. Le titulaire d'une pension qui jouit en outre d'autres revenus ne voit donc plus se réduire le montant de la réduction d'impôt.

*
* *

PROPOSITION DE LOI

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

À l'article 147 du Code des impôts sur les revenus 1992, remplacé par la loi du 10 août 2001, sont apportées les modifications suivantes :

A) dans le 1°, le mot «exclusivement» est supprimé;

B) le 2° est abrogé.

17 mars 2005.

en een ander inkomen. Die bepaling wordt in ons voorstel opgeheven. Wie een pensioen geniet en daarnaast nog andere inkomsten heeft, ziet het bedrag van de belastingvermindering aldus niet langer ingekort.

Jan STEVERLYNCK.

*
* *

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

In artikel 147 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992, vervangen bij de wet van 10 augustus 2001, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

A) in de bepaling onder 1° wordt het woord «uitsluitend» geschrapt;

B) de bepaling onder 2° wordt opgeheven.

17 maart 2005.

Jan STEVERLYNCK.